

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Кафедра місцевого самоврядування та розвитку територій

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни

«СПІЛЬНІ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

Затверджено
на засіданні кафедри місцевого
самоврядування та розвитку територій
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Одеса – 2024

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Спільні політики Європейського Союзу» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування / Укл. І.В. Нагорна. – Одеса: Одеська політехніка, 2024. – 16 с.

Укладачі: Ірина Нагорна, к.держ.упр., доцент

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Спільні політики Європейського Союзу» призначені для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Практичне заняття №1. «Регіональна допомога як основа спільних політики».....	5
Практичне заняття №2. «Спільна сільськогосподарська політика та спільна політика у сфері рибальства».....	7
Практичне заняття №3. «Соціальний вимір співпраці»..	9
Практичне заняття № 4. «Внутрішній ринок та його особливості»...	11
Практичне заняття № 5. «Міграційна політика Європейського Союзу».....	13
Практичне заняття № 6-7. «Напрями імплементації спільних політик ЄС в Україні».....	15

ВСТУП

Практичне (грец. *prakticos* –діяльний) заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань.

Основними функціями практичних занять (дидактична мета) є: розширення, поглиблення й деталізація знань, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, закріплення знань, умінь і навичок, розвиток критичного мислення та усного мовлення здобувачів.

Методологічна мета практичних занять з дисципліни «Спільні політики Європейського Союзу» формування відповідних компетентностей та результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Державне управління та місцеве самоврядування» через:

- здобуття практичних навичок проведення порівняльного аналізу спільних галузевих політик ЄС з аналогічними політиками в Україні та підготовки пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування механізму їх здійснення з урахуванням національних особливостей;

- здатність оцінювати наслідки впливу зазначених політик на формування політики в Україні;

- вміння критичного аналізу пропонованих проектів реформ щодо галузевих політик та оцінки їхнього впливу на процес європейської інтеграції.

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти мають змогу: проявити свою творчість і креативність; поглибити інтерес до наукових досліджень; розвивати культуру мови, уміння та навички публічного виступу; брати активну участь у дискусії.

Практичне заняття №1.
«Регіональна допомога як основа спільних політик».

Мета заняття: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо основних напрямів регіональної політики ЄС як основи спільних політик.

1. Питання для обговорення:

1. Етапи розвитку регіональної політики ЄС.
2. Сутність регіональної політики ЄС, принципи, передумови та напрями її реалізації. «Європа регіонів». Політика добросусідства.
3. Типологія внутрішніх регіонів країн ЄС. Адаптивні регіональні моделі країн Центральної Європи.
4. Особливості політики набуття членства та місця України в системі регіональної політики ЄС та євроінтеграційних процесів.

Вид заняття: практичне заняття

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

1. Кушнір М. О. Сучасні стратегічні орієнтири європейської регіональної політики / М. О. Кушнір // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 1. – С. 146–149.
- 2.. Максименко С. Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України / С. Максименко, Є. Кіш, М. Ленджел, І. Студенніков. – К. : Логос, 2000. – 70 с. Галузеві політики Європейського Союзу 14
3. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами / Інститут регіональних та євроінтегральних досліджень «ЄвроРегіо Україна». – К. : К.І.С., 2004. – 360 с.
4. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЄС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 51–58

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка» [Електронний ресурс]. URL: <http://opu.ua/education/e-library>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. URL: <http://nplu.org>
4. Одеська національна наукова бібліотека [Електронний ресурс]. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Практичне заняття №2.
«Спільна сільськогосподарська політика та спільна політика у сфері
рибальства».

Мета заняття: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо принципів спільної сільськогосподарської політики та політика у сфері рибальства

1. Питання для обговорення:

1. Історичні віхи розвитку аграрної політики ЄС.
2. Основні елементи єдиної аграрної політики ЄС.
3. Організація ринків та підтримка цін на сільськогосподарську продукцію.
4. Виплати сільськогосподарським виробникам. Контроль за виробництвом продукції. Експортні субсидії.
5. Структурна політика та фінансування ЄАП.
6. Сучасні новації в ЄАП.

Вид заняття: практичне заняття

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

- 1.. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес. – К. : Основи, 2004. – 212 с.
2. Гусєв А. А. Політика Європейського Союзу / А. А. Гусєв. – М. : Інститут порівняльної політології РАНЕЙ, 2004. – 189 с.
3. Зінчук Т. Аграрна політика України: можливості та перспективи інтеграції в ЄС / Т. Зінчук // Економіка України. – 2000. – № 12. – С. 58–66.
4. Ковбасюк Ю. Європейський банк реконструкції та розвитку: аспекти діяльності / Ю. Ковбасюк. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 268 с.

5. Ніколас М. Усе про спільні політики Європейського Союзу / М. Ніколас. – К. : Вид-во «К.І.С.», 2005. – 234 с.

6. Світова та європейська інтеграція : навчальний посібник. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 340 с.

7. Янків М. Сільське господарство Австрії: аспекти інтеграції в ЄС / М. Янків, В. Демченко, В. Борщевський. – Л. : Коопосвіта, 1999. – 60 с.

Інформаційні ресурси:

5. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка» [Електронний ресурс]. URL: <http://opu.ua/education/e-library>

6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

7. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. URL: <http://nplu.org>

8. Одеська національна наукова бібліотека [Електронний ресурс]. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Практичне заняття №3. «Соціальний вимір співпраці».

Мета заняття: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо нормативно-правового забезпечення принципів та стандартів соціального захисту населення в країнах ЄС.

1. Питання для обговорення:

1. Основні галузі та принципи реалізації соціальної політики ЄС. Європейська соціальна хартія.
2. Визначення напрямів соціальної політики відповідно до потреб громади.
3. Європейський Союз: працевлаштування і соціальна політика.
4. Європейська трудова стратегія.
5. Європейський соціальний фонд.
6. Система соціального захисту в ЄС.
7. Політика ЄС у галузі рівності прав чоловіків та жінок. Боротьба з дискримінацією та соціальною виключеністю

Вид заняття: практичне заняття

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

1. Глосарій із трудового права та соціально-трудових відносин (з посиланням на досвід Європейського Союзу). – К. : ВД «Стилос», 2006. – 431 с.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / О. Л. Жуковська (уклад.і наук.ред.) ; Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини. – К. : ЗАТ «Віпол», 2004. – 960 с.
3. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню : Текст Конвенції та Пояснювальна доповідь / Європейський комітет з питань запобігання

катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (СРТ). – Б. м., [2002]. – 34 с.

4. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини. – К. : Київська правда, 1998. – 72 с.

5. Європейська соціальна хартія (переглянута), Страсбург, 3 травня 1996 року: ETS/163. – К. : Фенікс, 2004. – 38 с. С. В. Сорока 15

6. Нечитайло Н. Соціальний діалог. Огляд концепцій та Європейського досвіду / Н. Нечитайло // Соціальне партнерство – шлях до злагоди. – К. : Проект МОП «Україна: сприяння реалізації основних принципів та прав у світі праці», 2003. – С. 144–154.

7. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі / Т. Семигіна. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2003. – 252 с.

8. Сіленко А. О. Нові моделі соціального захисту в країнах Заходу та Центрально-Східної Європи / А. О. Сіленко // Людина і політика. – 2000. – № 1. – С. 71–74.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>

Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

Практичне заняття №4. «Внутрішній ринок та його особливості».

Мета заняття: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо розвитку єдиного ринку Європейського Союзу.

I. Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика, цілі та основні принципи єдиної торгової політики.
2. Компетенція органів ЄС у формуванні та реалізації єдиної торгової політики. ЄС і СОТ.
3. Формування митного союзу. Система регулювання зовнішньої торгівлі (Єдиний митний тариф, основні принципи застосування кількісних обмежень, практика застосування антидемпінгових заходів). Уніфікація митних правил у рамках ЄС.
4. Специфіка єдиної торговельної політики ЄС щодо основних торгових партнерів (США, Японія, країни Середземномор'я, Китай, держави Латинської Америки, Росія).
5. Значення єдиної торговельної політики для розвитку європейської інтеграції.

Вид заняття: практичне заняття

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

1. Досвід країн Центральної Європи у здійсненні економічних реформ: ідеї та рекомендації для України : зб. ст. / А. Блінов (упоряд.), О. Болячевська (пер. з англ.). – К. : МЦПД, 2005. – 43 с.
2. Економічна інтеграція України в Європейський Союз : наук. рек. / Роланд Айзен (уклад.). – Т. : Економічна думка, 2003. – 185 с.

3. Заблоцька Р. О. Матеріали до курсів лекцій «Європейський валютний союз» та «Європейські фінансові ринки» / Р. О. Заблоцька, О. В. Сніжко. – К. : Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, Центр європейських студій, 2000. – 134 с.

4. Задорожня Г. П. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності : аналітико-стат. інформація / Г. П. Задорожня ; Український ін-т науково-технічної і економічної інформації. – К. : УкрІНТЕІ, 2002. – 35 с.

5. Ковбасюк Ю. Європейський банк реконструкції та розвитку: аспекти діяльності / Ю. Ковбасюк. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 268 с.

6. Копійка В. В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

7. Маніє Ф. Безпека споживачів та нагляд за ринком в ЄС : навч. посібник / Ф. Маніє ; Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні ; Проект «Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони». – К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. – 114 с.

8. Прокопенко Є. Фінансові ринки ЄС : навч. посіб. / Є. Прокопенко, В. Хоровський ; Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні. – К. : ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. – 114 с.

9. Шнирков О. І. Європейський валютний союз : навч. посібник / О. І. Шнирков, О. В. Кузнецов, С. В. Кульпінський. – К. : Видавничополіграфічний центр «Київський університет», 2001. – 198 с.

Інформаційні ресурси:

4. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>

5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

6. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>

7. _____Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

Практичне заняття №5. «Міграційна політика Європейського Союзу».

Мета заняття: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо принципів та особливостей міграційної політики країн Європейського Союзу.

1. Питання для обговорення:

1. Міграційна ситуація в Європі в 1950-1970-і роки. Формування основ міграційного законодавства в період становлення Європейських Співтовариств.
2. Виникнення й діяльність міжурядових груп із вироблення основних напрямів міграційної політики ЄС.
3. Розвиток співробітництва держав-членів Європейського Союзу в галузі правосуддя й внутрішніх справ.
4. Формування єдиного європейського законодавства в галузі регулювання міграційних процесів.

Вид заняття: практичне заняття

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

1. Борута І. Міграційне право ЄС : навч. посібник / І. Борута, В. Барський. – К. : ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. – 132 с.
2. Борута І. Трудове право ЄС : навч. посіб. / І. Борута, Г. Чанишева. – К. : ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. – 92 с.
3. Копійка В. В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

4. 4. Малиновська О. Україна, Європа, міграція: міграції населення України в умовах розширення ЄС / О. Малиновська. – К. : Бланк-Прес, 2004. – 172 с.
5. 5. Ніколас М. Усе про спільні політики Європейського Союзу / М. Ніколас. – К. : Вид-во «К.І.С.», 2005. – 234 с.
6. 6. European Union : power and policy-making / edited by Jeremy Richardson. – 3rd ed. – New York : Routledge, 2005. – 125 p.
7. 7. European Union politics / edited by Michelle Cini. – Oxford ; New York : Oxford University Press, 2003. – 450 p.

Інформаційні ресурси:

8. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>
9. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
10. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>
11. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

Практичне заняття №6-7.
«Напрями імплементації спільних політик ЄС в Україні».

Мета заняття: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо аналізу відповідності законодавства України вимогам ЄС.

І.Індивідуальне завдання:

Підготувати аналітичну записку що імплементації спільних політик Європейського Союзу в нормативно-правову базу України (за вибором здобувача).

Вид заняття: практичне заняття

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Куц Ю. О., Решеvecь О. В. Територіальна громада: управління розвитком: монографія / за заг. ред. Ю. О. Куца. Харків: Константа, 2013. 540 с.
2. Молодожен Ю. Б. Самодостатність територіальних громад: системний підхід: монографія. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. 370 с.
3. План законодавчого забезпечення реформ в Україні: Постанова Верховної Ради України від 4 черв. 2015 р. № 509-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/file/text/35/f444365n15.zip>.
4. Серьогін С. М., Гончарук Н. Т. Теоретичні засади та основні напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні // Аспекти публічного права. 2015. № 4. С. 111–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_4_16.

5. Територіальна громада: заневість, дієвість: монографія / Ю. О. Куц, В. М. Січенко, В. В. Мамонова, С. В. Газарян; за завг. ред. Ю. О. Куца. Харків: Віровець АП.; Апостроф, 2011. 340 с.

6. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. Київ: НІСД, 2016. 61 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>
Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.